

PATVIRTINTA

Marijampolės profesinio rengimo centro
direktorius 2024 m. rugsėjo 02 d.
įsakymu Nr. V1-141

**MOKINIO, BESIMOKANČIO BARMENO/PADAVĖJO SPECIALYBĖS, SAUGOS IR
SVEIKATOS INSTRUKCIJA
Nr. 2-18**

I. BENDROJI DALIS

1. Mokinys privalo vykdyti Marijampolės PRC darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko reikalavimus, ilsėtis, valgyti ir rūkyti tam tikslui skirtose vietose, dirbti tik tą darbą, kurį paveda profesijos mokytojas, ir tik tada, kai yra žinomi saugūs jo atlikimo būdai.
2. Praktinių užsiėmimų metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
3. Palaikyti tvarką darbo vietoje.
4. Darbo vietoje neturi būti pašalinių žmonių.
5. Mokinys privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis
6. Mokiniui draudžiama dirbti su įrengimais, įrankiais jei jis nėra apmokytas neinstrukuotas, kaip reikia saugiai dirbti šiais įrankiais ir įrengimais.
7. Praktinių užsiėmimų metu užtikrinti švarą ir tvarką darbo vietoje, stebėti praėjimų saugumą.
8. Draudžiama be profesijos mokytojo žinios patikėti darbo priemones kitam asmeniui, savavališkai atlikti darbus nesusijusius su užduoties vykdymu. Pasišalinti iš darbo vietos galima tik gavus profesijos mokytojo leidimą.
9. Darbuotojas turi žinoti darbo vietose (objektuose) esančius saugos ir sveikatos apsaugos ženklus bei vykdyti tai, ką tie ženklai nurodo.

Simbolis	Reikšmė	Simbolis	Reikšmė
ĮSPĖJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis įspėjamasis ženklas		Įspėjimas. Elektros srovės poveikis
	Įspėjimas. Galima susižeisti galvą		Įspėjimas. Karšti paviršiai
	Įspėjimas. Slidus paviršius		Įspėjimas. Pavojus kristi
	Įspėjimas. Kenksminga arba dirginanti medžiaga		Įspėjimas. Degi medžiaga
ĮPAREIGOJAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendrasis privalomasis veiksmas		Skaityti gamintojo pateiktą įrenginio eksploatavimo instrukciją, aprašymą

	Būtina vilkėti apsauginius drabužius		Būtina avėti apsauginius batus
	Šiukšles mesti į šiukšliadėžę		Būtina dėvėti kepuraitę
DRAUDŽIAMIEJI ŽENKLAI			
	Bendras draudžiamasis ženklas		Eiti pašaliniams asmenims draudžiama
	Draudžiama šiuokšlinti		Draudžiama rūkyti
INFORMACINIAI ŽENKLAI			
	Rinkimosi vieta		Rūkymo vieta
	Pirmoji pagalba		Skubios pagalbos telefonas
	Evakuacinis išėjimas tiesiai		Avarinis išėjimas
	Evakuacinis išėjimas į kairę		Evakuacinis išėjimas į dešinę
	Gesintuvas		Gaisrinės žarnos ritinys
	Gaisrinis hidrantas		Gaisro aliarmo skelbimo vieta

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

10. Pavojingi, kenksmingi ir kiti rizikos veiksniai, esantys ar galintys pasireikšti darbuotojo darbo aplinkoje, galimas poveikis darbuotojo saugai ir sveikatai, prevencinės priemonės:

Rizikos veiksnys	Poveikis saugai ir sveikatai	Prevencinės priemonės
Fizikiniai veiksniai:		
Nepakankamas darbo vietos apšvietimas	Didėja akių nuovargis, regos susilpnėjimas mažėja darbuotojo pastabumas. Galimos darbo	Jeigu bendras apšvietumas yra mažesnis už reikalaujamą, būtina didinti šviestuvų kiekį ar

	klaidos, kurios gali būti susijusios su įvairaus masto incidentais, avarijomis	papildomai naudoti kilnojamus šviestuvus
<i>Fizikiniai veiksniai:</i>		
Netinkamas mikroklimatas (temperatūra, drėgmė, ventiliacija ir t.t.)	Įvairaus sunkumo ūmių sveikatos sutrikdymų ar profesinių ligų rizika	Tinkamai apšildyti, vėdinti patalpas
Elektros srovės poveikis, esant netvarkingai instaliacijai ar netinkamai naudojant elektrinius prietaisus, įrenginius ir įrankius	Įvairaus sunkumo traumų (net mirtinų), sveikatos sutrikdymų rizika	Laikytis elektroaugos reikalavimų. Nenaudoti netvarkingų elektrinių įrankių, įrengimų, kitų darbo priemonių. Nesiliesti prie neizoliuotų elektros įrangos dalių, kuriomis teka elektros srovė. Remontuoti elektrinius ir prietaisus gali tik asmuo, turintis atitinkamą elektroaugos darbuotojo kvalifikaciją
Netvarkinga darbo vieta (slidžios, nelygios grindų ar grindinio dangos)	Paslydimas, pargriuvimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai	Užtikrinti, kad darbo vietoje grindų dangos būtų neslidžios, sausos, lygios, nuolat valomos. Jeigu dėl darbo specifikos grindys būna šlapios ir slidžios, būtina dėvėti apsaugančią nuo paslydimo avalynę
Netvarkingos ar užgriozdintos patalpos	Užkliuvimas, pargriuvimas, užgriuvimas, nukritimas. Galimos įvairaus sunkumo traumos: kaulų lūžiai, raumenų sistemos sužalojimai ar net mirtinos traumos	Nuolat palaikyti tvarką ir švarą patalpose. Laikytis sandėliavimui, patalpų eksploatavimui priežiūrai keliamų reikalavimų
Netvarkingi įrengimai, įrankiai, prietaisai ir kt.	Tikimybė įsipjauti, įsidurti į aštirus daiktus, briaunas, patirti sužalojimus ar įvairaus sunkumo traumas	Dirbti tik su tvarkingais ir reikiamos komplektacijos įrenginiais, įrengimais, juos naudoti pagal paskirtį ir prisilaikant jų eksploatavimo taisyklių reikalavimų. Savavališkai darbo priemonių nemodifikuoti
Krentantys, griūvantys daiktai (netvarkingai sukrauti maisto produktai, tara)	Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Daiktus, medžiagas ir kitas priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi
Dūžtantys daiktai (stiklas, plastmasė ir kt.), šukių valymas	Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Daiktus, medžiagas ir kitas priemones darbo vietoje sudėti taip, kad jie negalėtų nukristi
Karštos įrenginių dalys, įkaitę paviršiai (karšti skysčiai, garai)	Galimi nudegimai	Nesiliesti ir plikomis rankomis neliesiti įkaitusių paviršių, įrenginių dalių, indų, kurių negalima uždengti apsaugomis
<i>Fizikiniai veiksniai:</i>		

Gaisro ir sprogimo pavojus	Galimas nudegimo ar net žuvimo pavojus	Panaikinkite artimus uždegimo šaltinius (kibirkštis, cigaretė). Įrenkite kontrolės ir aliarmo priemonės. Laikykite gesintuvus lengvai prieinamoje vietoje. Nustatykite veiksmų planą gaisro metu.
Asmens higienos taisyklių nesilaikymas	Galimi apsinuodijimo, infekcijų, ir virškinimo trakto negalavimai. Ūmūs susirgimai ar net mirtis	Suteikti galimybę darbuotojams valgyti, praustis ar atlikti gamtinius reikalus tik tam pritaikytuose vietose
<i>Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai</i>		
Nepatogi, priverstinė darbo poza	Galimi skeleto sistemos ir raumenų pažeidimai	Tinkamai parinkti darbo aukštį ir darbo priemonių išdėstymą, taip pat sudaryti galimybę keisti darbo pozą
<i>Ergonominiai, psichosocialiniai ir organizaciniai veiksniai</i>		
Stresas dėl netinkamo darbo organizavimo, kvalifikacijos stokos	Dėl netinkamo darbo organizavimo galimos problemos tarp kolegų, konfliktai tarp darbuotojų ir vadovaujančio personalo. Stresas ir įtampa padidina jautrumą ir iššaukia klaidas. Galimi įvairaus sunkumo galvos, galūnių, kitų kūno vietų sužalojimai, traumos	Aptarti su darbuotojais užduočių planavimą ir paskirstymą. Apsvarstyti darbo proceso eigą. Darbuotojus motyvuoti, sukurti jų atsakomybės sampratą. Problemas spręsti atskiruose pokalbiuose. Sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą, kuri padėtų išvengti klaidų. Patikrinti organizavimą, sukurti tiesioginę ir aiškią informacijos sistemą. Pritaikyti pertraukų sistemą. Darbams atlikti parinkti tinkamus darbuotojus, kurie atitinka keliamus kvalifikacinius reikalavimus

11. Mokinys privalo dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis:

11.1. kojoms ir pėdoms apsaugoti;

11.2. rankoms ir plaštakoms apsaugoti;

11.3. apsauginiais darbo drabužiais.

12. Mokinys privalo:

12.1. dirbti su asmeninėmis apsaugos priemonėmis ir naudoti jas darbo metu;
12.2. rūpestingai prižiūrėti ir naudoti pagal paskirtį asmenines apsaugos priemones;
12.3. laiku pranešti profesijos mokytojui apie jų nusidėvėjimą, užteršimą, netinkamumą naudoti ir apie tai, kad baigiasi jų naudojimo terminas;

13. Nepalikti be priežiūros veikiančių elektros įrengimų, jei tai nenumatyta įrengimo eksploatavimo instrukcijoje.

14. Draudžiama dirbti kontroliniais kasos aparatais su nuimtu dangteliu arba atidarytomis durelėmis.

15. Draudžiama dirbti su neįžemintais (neįnulintais) kasos aparatais.

16. Keisti čekinę juostą galima tik vadovaujantis eksploatavimo instrukcijos reikalavimais.

17. Darbo higienos reikalavimai:

17.1. Dirbti tik su švariais ir tvarkingais darbo drabužiais;

17.2. Barmenai privalo pastoviai užtikrinti kūno, rankų, plaukų švarą;

17.3. Draudžiama darbo drabužius susegti smeigtukais, adatomis, jų kišenėse laikyti asmeninio tualetu daiktus, naudoti darbo drabužius ne pagal paskirtį;

18. Barmenai privalo:

18.1. Praktinių užsiėmimų metu barmenas turi būti su švariais drabužiais ir avalyne,

19. **MOKINIO VEIKSMAI PRIEŠ DARBĄ.** Apsivilkti darbo drabužius, užsidėti galvos apdangalą.

20. Patikrinti darbo vietoje švarą, atkreipiant dėmesį į sanitarijos reikalavimus, kiekvienas darbo įrankis turi būti tvarkingas, svarus, jo laikymui turi būti paskirta vieta.

21. Patikrinti, ar neslidžios grindys, ar pakankamai apšviesta darbo vieta.

22. Patikrinti darbo vietos techninės įrangos stovį:

22.1. Ar nenutrauktas įžeminimo laidas, ar nepažeista elektros įrenginių izoliacija;

22.2. Ar nesugedę įrankiai, naudojami mechanizmai.

22.3. Pastebėjus bet kokį sveikatai gresiantį pavojų, nedelsiant pranešti apie tai profesijos mokytojui nepradėjus dirbti.

23. **MOKINIO VEIKSMAI DARBO METU.** Sekti, kad darbo vieta būtų tvarkinga, švari ir sausa.

24. Dirbti, stovint ant betoninių grindų, negalima. Turi būti padėtos medinės grotelės arba patiستا šalčio ir drėgmės nepraleidžianti danga.

25. Draudžiama užkrauti praėjimus.

26. Sandėliuoti prekes į rietuves ne aukštesnes kaip 2 m.

27. Nelipti ant atsitiktinių daiktų - dėžių, palangių. Norint pasiekti aukštai sukrautas prekes, naudoti kopėčias.

28. Draudžiama atlikti sandėliavimo darbus tamsoje.

29. Medines dėžes nešioti mėvint darbinėmis pirštinėmis.

30. Tarą atidarinti specialiu įrankiu pagalba.

31. Draudžiama, kilnoti svorius, viršijančius leistiną normą. Vienkartiniai perkėlimai moterims 3-15 kg, vyrams – 5-25 kg.

32. Pastoviai sekti elektromechaninių įrengimų veikimą. Esant mažiausiems defektams, pranešti padalinio vadovui.

33. Draudžiama tikrinti elektrinius prietaisus specialiai tam nepritaikytoje vietoje, kad nesudarytų sąlygų srovės nutekėjimui per tikrintojo kūną.

34. Draudžiama valyti, tepti ar remontuoti prijungtus prie įtampos elektromechaninius įrengimus.

35. **Reikalavimai mokiniui:** Mokinys privalo griežtai laikytis higienos normų ir taisyklių, vilkėti darbiniais drabužiais;

35.1. Tam pačiam asmeniui pardavinėti neįpakuotus, prieš vartojimą termiškai neapdorotus maisto produktus (duoną, dešrą, sūrį ir pan.), jeigu jie imami ne specialiai tam skirtais įrankiais (šakutėmis, žnyplėmis ir pan.), ir kartu imti pinigus draudžiama;

35.2. Draudžiama greta išdėstyti ir laikyti, (vienoje prekybos ir šaldymo įrengimų lentynoje), vienas nuo kitų specialiomis pertvaromis neatskirtas šias prekes:

35.3. Nefasuotus, greitai gendančius maisto produktus ir vaisius, daržoves, kiaušinius bei maisto prekes;

35.4. Specifinį stiprų kvapą skleidžiančias prekes ir maisto produktus;

35.5. Žalią mėsą, žuvis, pieno produktus, duoną. Nurodytoms prekėms draudžiama naudoti tuos pačius įrankius (peilius, žnyples ir pan.).

36. Reikalavimai, dirbantiems su freoninių šaldytuvų šaldymo kameromis:

36.1. darbuotojui draudžiama reguliuoti, remontuoti šaldymo kompresorių, vamzdžius. Leidžiama tik įjungti ir išjungti kompresoriaus magnetinius paleidiklius;

36.2. naudojantis šaldymo kameromis, išlaisvinti praėjimus prie šaldymo kameros durų, pašalinti nereikalingus daiktus;

36.3. įsitikinti, ar pakankamas apšvietimas prie šaldymo kameros durų ar yra šaldymo kameroje lempų gaubtai;

36.4. įsitikinti ar nėra nelygumų grindyse prie kamerų;

36.5. prekes šaldymo kameroje ir lentynose išdėstyti tolygiai;

36.6. pastebėjus kokius nors trūkumus šaldymo kameroje ar šaldymo agregato darbe, išjungti šaldymo agregatą ir apie tai pranešti profesijos mokytojui.

37. **MOKINIO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ.** Išjungti visus nenaudojamus elektromechaninius įrengimus.

38. Sutvarkyti darbo vietą, naudotus įrankius.